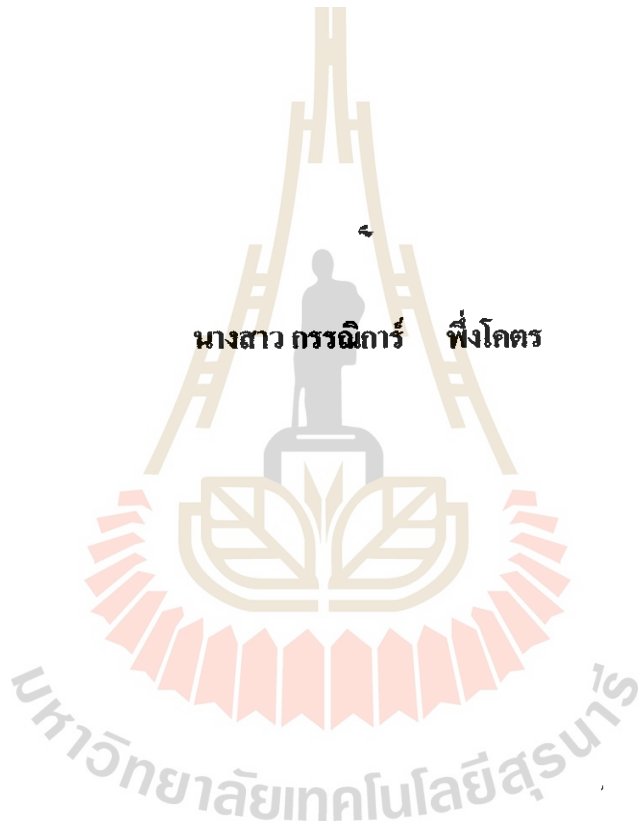

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านวังกะโล่

๑-๖๓๓:๓๐

นางสาว กรรณิการ์ พึ่งโคตร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

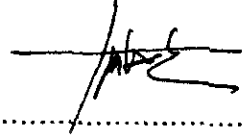
ปีการศึกษา 2544

ISBN.....

หน้าอนุมัติ

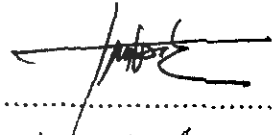
อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ คีตกุล)

กรรมการสอบ

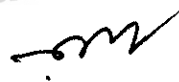

(อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ คีตกุล)

(อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน 8 ค.ศ. 2545 พ.ศ.

บทคัดย่อ

กรณีการ พึ่งใคร : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านวังกะโล่

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล, 137 หน้า

ISBN.....

การวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเมืองของ หมู่บ้านวังกะโล่ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 72 ครัวเรือน สภาวะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2544 ได้รับการโอนเงิน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 มีการปล่อยกู้ 2 งวด ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 จำนวน 47 คน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2545 กู้เพิ่มอีก 7 คน รวมยอดกู้ทั้งหมด 54 คน รวมยอดเงินของผู้กู้ 89,800 บาท ยอดเงินกู้ปัจจุบันยังคงเหลืออยู่ 102,000 บาท แต่ยังไม่ได้มีการ ปล่อยเงินกู้ฉุกเฉิน ดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินกองทุน 12% ต่อปี แต่ยังไม่ได้มีการให้ชำระเงินกู้ พร้อม ดอกเบี้ยเพราะยังไม่ครบกำหนดเวลา งานวิจัยที่ได้เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ จากสมาชิกผู้กู้ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการตั้งกองทุน และการวิเคราะห์ ข้อมูล

สรุปผลการติดตามการประเมินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ สมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้าน ไม่ต้องกู้เงินเพิ่มจากธนาคาร ธ.ก.ส. หรือนายทุนนอกระบบเพราะอัตราดอกเบี้ยแพงเกินไป ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ประกอบอาชีพเพื่อที่จะนำเงินและดอกเบี้ยจากการกู้ยืมของกองทุนมาใช้ได้ทันตามกำหนดเวลา ข้อเสนอแนะจากการที่สมาชิกผู้กู้ได้กู้ยืมเงิน ไปลงทุนทำอะไรนั้นควรจะมีการวางแผน ของโครงการก่อนที่จะมีการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงและเป็นไปได้ คณะกรรมการก็ต้องมีความยุติธรรม

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิดกุล, อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ

คุณจรรยา ไกรลาศ และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการ ในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จึงทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

กรรณิการ์ พึ่งโคตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2.....	10
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..	15
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	18
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพโฟมเดล.....	20
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	21

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	23
1. วิธีการประเมิน โครงการ.....	23
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	26
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ.....	30
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	33
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	33
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	45
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	49
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	51
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	54
1. สรุป อภิปรายผล.....	54
2. ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	61
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร.1 – บร.12.....	62
ภาคผนวก ข เอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน แบบ กทบ.1 – กทบ.2.....	118
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์.....	131

ตารางที่

1.1.1 ความยากจนของประเทศ	33
- การอนุมัติให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่อุตสาหกรรมที่อยู่ในข่าย SME _s แยกตามกิจการ	34
1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน	36
- ประเทศไทยโดยสังเขป	36
- เศรษฐกิจ	36
- ด้านรายจ่าย	36
- การค้าระหว่างประเทศ	36
- การเงิน	37
1.1 จำนวนละร็อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร	42
2.1 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	44

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ภูมิหลังการเกิดของกองทุนหมู่บ้าน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการกู้เงินจากกองทุนนำไปลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อที่ชาวบ้านในชุมชนจะได้มีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ และยังเป็นการกระตุ้นให้เศรษฐกิจในชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นไปอย่างยั่งยืน ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านซึ่งมีอาชีพเกษตรกรทำไร่ เช่น ไร่ข้าวโพด ไร่อ้อย ไร่ถั่ว ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และมีบางส่วนที่ไม่ได้มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ก็เป็นส่วนน้อย กองทุนหนึ่งล้านบาทได้รับการตอบรับจากชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ความเดือดร้อนของชาวบ้านส่วนใหญ่มีปัญหาด้านต่าง ๆ กัน จากการที่มีค่าใช้จ่ายในการเกษตร ซึ่งสูงมากอยู่แล้ว และยังมีในเรื่องราคาของผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน ซึ่งมีราคาตกต่ำไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไป แต่ชาวบ้านก็ยังคงต้องทำการเกษตรอยู่ต่อไป เพราะเป็นอาชีพที่ทำมาอยู่ก่อนแล้ว บางคนซึ่งไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ก็ต้องไปรับจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตจากเกษตรกรรายอื่น ๆ ในหมู่บ้านหรือพื้นที่ใกล้เคียงในหมู่บ้านอื่น เมื่อมีกองทุนหนึ่งล้านบาทเข้ามายังหมู่บ้านก็สามารถช่วยบรรเทาทุกข์ หรือภาระบางส่วนที่ชาวบ้านมีอยู่ได้บ้างไม่มากนักน้อย การตั้งกองทุนในหมู่บ้านประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง คัดเลือกคณะกรรมการ ผู้ที่จะมาดูแล ควบคุม บริหารจัดการโดยชาวบ้านลงคะแนนเสียงมีมติเป็นเอกฉันท์ เลือกคณะกรรมการทั้ง 15 ท่าน โดยแต่ละท่านมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานเป็นของตนเอง ตามที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจในแต่ละท่านให้มาดูแลเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม และมีความสมัครสมานสามัคคีกันภายในชุมชน

เพื่อที่จะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้าน บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาล จึงได้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้านขึ้น เพื่อที่จะศึกษาถึงความสำเร็จและหาข้อบกพร่องจากโครงการนี้ โดยนักศึกษากองทุนหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมายให้เข้ามาทำหน้าที่อยู่ในแต่ละหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์”

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อที่จะทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน สำเร็จวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบว่าประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบของกองทุนดีเพียงใด
3. เพื่อทราบว่ากระบวนการบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างไรมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง
4. เพื่อทราบว่าคนในชุมชนมีอาชีพ และรายได้ที่สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
5. เพื่อทราบว่าประชาชนในชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

1. ความหมายของการประเมินผล

Scriven (1967 ; อ้างถึงใน สมบัติ สุวรรณพิทักษ์,2531) กล่าวถึงความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการซึ่งการประเมินมี 2 ลักษณะคือ การประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินโครงการในลักษณะที่กำลังดำเนินการอยู่โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น และการประเมินผลสรุป (summative Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดจากโครงการเพื่อการสรุปรวมทั้งหมด และทำเมื่อโครงการกำลังจะสิ้นสุดหรือเมื่อสิ้นสุดลงแล้ว

Stufflebeam (1974) ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการไว้ว่า หมายถึง กระบวนการพิจารณา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดการข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในการคิดค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการต่อไป

นิตา ชูโต (2531) ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการ (Progn Evaluation) ว่าหมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีการปรับปรุงวิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งการประเมินเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่า ผลผลิต กระบวนการและจุดมุ่งหมายของโครงการ หรือโปรแกรม หรือทางเลือกต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้นของการประเมินคือ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าเป็น กระบวนการของการตัดสินใจคุณค่าเกี่ยวกับแผนงาน และการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินงานต่อไป ตลอดจนล้มเลิกโครงการไม่ทำการใด ๆ อีกต่อไป

จากความหมายของการประเมินโครงการที่กล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่าการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการ ๆ ให้อีกดีขึ้นอย่างเป็นระบบ

2. ประเภทของการประเมินผล

Fink และ Kosecoff (1978 ; อ้างถึงใน สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ , 2531) ได้แบ่งประเภทของการประเมินไว้ 2 ประเภท คือ การประเมินเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินระยะสั้น (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่สร้างขึ้นในระยะเวลาที่โครงการดำเนินอยู่ โดยมีการตรวจสอบและเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ ตลอดโครงการและมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงโครงการที่ดำเนินการอยู่และการประเมินสรุปผลหรือการประเมินระยะยาว (summative Evaluation) เป็นการประเมินผล เมื่อการดำเนินงานโครงการได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลที่เกิดจากโครงการว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการเพียงใด หรือเกิดผลกระทบอะไร

อุทัย ดุลยเกษม (2531) ได้แบ่งประเภทของการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 การประเมินก่อนตกลงใจให้มีการดำเนินงาน (Pre - Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการใดโครงการหนึ่งหรือไม่ ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการคุ้มค่าหรือไม่ การประเมินในขั้นนี้เน้นการพิจารณา 2 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

การพิจารณาด้านเหมาะสมของโครงการ มีการดำเนินการในหลายวิธีด้วยกัน เช่น การประเมินที่เรียกว่า Needs Assessment เพื่อกำหนดปัญหาและความจำเป็นในการดำเนินโครงการ และเหตุผลสำคัญในการริเริ่มโครงการนั้น ๆ หรือพิจารณาความเหมาะสมของโครงการโดยใช้วิธีพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ (Feasibility Studies) ซึ่งพิจารณาครอบคลุมถึงความเป็นไปได้ทางเทคนิค (Technical Analysis) มีการวิเคราะห์ทางการตลาด (Marketing Analysis) และผลตอบแทนจากการดำเนินโครงการ (Detui on Investent) ซึ่งมักจะพิจารณาจากผลได้เสีย (Benefit - cast Patic) ดูจากการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break - evenpoint Analysis) ดูจากอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Rate of Return) หรืออาจจะวิเคราะห์ต้นทุนและประเมินผลในการดำเนินงาน (Cast Effectiveness Analy) หลังจากวิเคราะห์รายจ่ายโดยเปรียบเทียบจากผลประโยชน์ (Cost Utility Analysis) เป็นต้น

การคาดคะเนถึงประโยชน์ หรือสิ่งที่อาจเกิดตามมาจาก การดำเนินโครงการ มักจะใช้การประเมินที่เรียกว่า Consequence Analysis หรือการพิจารณาเพื่อค้นหาแรงต้านทานต่อการดำเนินโครงการ (Resistance Analysis) ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะต้องระมัดระวังล่วงหน้า เช่น ปฏิกริยาของประชาชน หรือ ผู้คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับผูกพันจากผลลัพธ์ของโครงการนั้น ๆ หรือการพิจารณาผลที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินการของโครงการ อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ประเภทที่ 2 การประเมินขณะดำเนินงานตามโครงการ (On – going Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะดำเนินโครงการอยู่ ผลของการประเมินยังอาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Information) เพื่อประโยชน์ในการทบทวนแผนการปฏิบัติการเสียใหม่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในระหว่างการดำเนินโครงการนี้ ในด้านการบริหารโครงการถือเป็น Mid – Course Evaluation ที่เป็นกระบวนการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน (Monitoring and Control) บางที่อาจเรียกรูปแบบการประเมินผลชนิดนี้ว่า Formative Evaluation)

ประเภทที่ 3 การประเมินผลการดำเนินการ (End – of Project Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินงานตามโครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการแล้วหรือไม่ ซึ่งมักจะเรียกว่า การประเมินรวบยอด การประเมินผลการดำเนินการนี้อาจจะประเมินทันทีเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วผลผลิตการดำเนินการของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ หรือจะประเมินทั้งสองส่วนควบคู่กันไปได้

ประเภทที่ 4 การประเมินผลกระทบ (Impact Studies) การประเมินผลกระทบในส่วนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ที่ทำเมื่อการดำเนินโครงการนั้น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งคาดว่าจากการดำเนินโครงการนั้น นอกจากได้ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยตัวของมันเองเป็นผลสำเร็จของโครงการนั้นอาจก่อให้เกิดผลพิเศษอื่นใดตามมาเป็นการค้นหาว่าการดำเนินงานและความสำเร็จของโครงการนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ อย่างไรบ้าง ก่อให้เกิดผลพลอยได้ ผลเสีย หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งอื่น ๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม มติมหาชน การพิจารณา การตัดสินใจในแนวทางโดยวิธีการปฏิบัติหรือวิถีชีวิตใหม่ ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ เป็นต้น

3. รูปแบบของการประเมินผลโครงการ (Evaluation Model)

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดรูปแบบของการประเมินโครงการเอาไว้มากมายหลายรูปแบบ ซึ่งต่างก็มีแนวคิดทฤษฎี และวิธีการในการดำเนินการที่แตกต่างกันไปมากมายตามแต่สภาพความเหมาะสมของแต่ละโครงการ อย่างไรก็ตามรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยมนับเป็นอย่างมากคือ Cipp Model ของ Daniel L. Stufflebeam. ซึ่งมองว่าองค์ประกอบของโครงการนั้นจะต้องประกอบด้วย บริบท (Context) หรือปัจจัยแวดล้อมของโครงการปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการดำเนินการของโครงการ (Process) และผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ (Predi) การประเมินผลจะต้องดำเนินการประเมินในด้านต่าง ๆ 4 ด้านคือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการใช้เพื่อการดำเนินการของโครงการ และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูผลสำเร็จของโครงการ

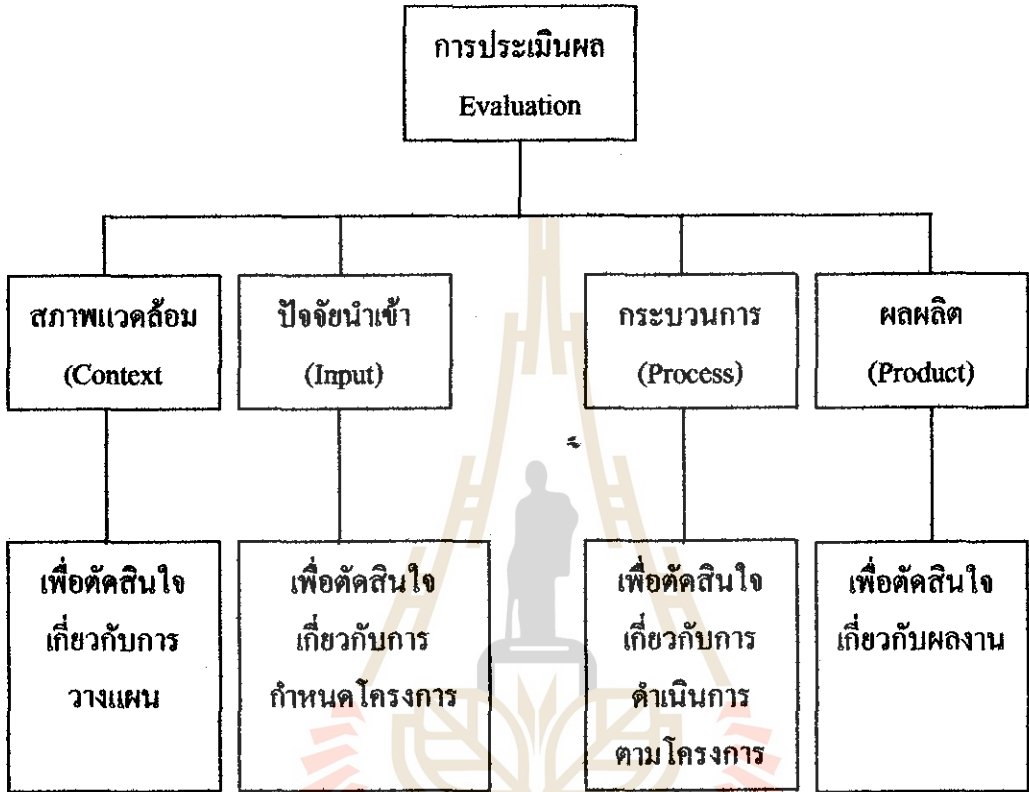
4. เกณฑ์สำหรับการประเมินผล

การที่เราจะทราบว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยวิธีการประเมินผลลัพธ์ (Effective Evaluation) ของโครงการซึ่งเป็นการศึกษาผลลัพธ์ที่ปรากฏขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นหรือไม่เพียงใด หรือที่บางคนเรียกว่าเป็นการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลต้องการที่จะเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิตที่ได้ออกมา (Output) มีความแตกต่างกันอย่างไร ถ้าผลผลิตที่ได้รับตรงตามเป้าหมายก็ถือว่าบรรลุเป้าประสงค์ หรือโครงการนี้มีประสิทธิผล (Effectiveness) อย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงการจะบรรลุเป้าประสงค์หรือมีประสิทธิผล แต่ก็มีใ่ว่าจะเป็นโครงการที่ดีเสมอไปเนื่องจากในปัจจุบันปัจจัยการผลิตวัสดุอุปกรณ์ค่าใช้จ่าย ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการล้วนเป็นสิ่งจำเป็นโครงการที่ดี นอกจากจะต้องบรรลุประสิทธิผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้แล้ว ยังจะต้องประหยัดทั้งในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ วิธีการวัดหรือตรวจสอบก็คือ การเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้หรือเกิดขึ้นจากโครงการกับปัจจัยนำเข้า

รูปแบบการประเมินผลของ Stufflebeam

Cipp Model เสนอโดย Daniel L. Stufflebeam แห่งมหาวิทยาลัย Ohio State สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็น Model ที่ได้รับความสนใจจากนักประเมินเป็นอย่างมากในปัจจุบัน คำว่า Cipp เป็นคำย่อของคำว่า Context, Input, Process และ Product รูปแบบของการประเมินโดย Cipp Model นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหรือสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม ในการประเมินนั้นมุ่งประเมินจากสิ่งที่จะประเมิน 4 ประการด้วยกัน

คือ 1) สภาพแวดล้อม (Context) เพื่อพัฒนาจุดมุ่งหมายของโครงการ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อออกแบบโครงการ 3) กระบวนการ (Process) เพื่อประเมินขั้นตอนในการดำเนินการตามโครงการ 4) ผลผลิต (Product) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ตามโครงการซึ่งอาจจะสรุปให้อยู่ในแผนภูมิได้ ดังนี้

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บข้อมูลด้านภาคสนาม ได้แก่ การลงพื้นที่สำรวจ การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการและการสัมภาษณ์ บุคคล กลุ่ม บุคคล ครัมเวียนเป้าหมาย สัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงาน (บร.ต่าง ๆ) ข้อมูลจากการสนทนากับผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้รู้ในหมู่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลจากการประชุมระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกผู้กู้กองทุน เก็บข้อมูลจากการสังเกตโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมและที่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Socondary Data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ เอกสารทางราชการ เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เอกสารข้อมูล กชช. 2 ค. และรายชื่อสมาชิกบ้านวังกะโล่ ทะเบียนรายชื่อผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบรายงาน (บร.ต่าง ๆ)

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่

1. **ครัวเรือน** โดยศึกษาจากหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้ทุกครัวเรือนมีจำนวนทั้งสิ้น 72 ครัวเรือน เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2. **บุคคลที่เกี่ยวข้อง** ซึ่งได้แก่ สมาชิกในชุมชนทั้งที่เป็นสมาชิกชุมชนและไม่เป็นสมาชิกกองทุน จำนวนหนึ่ง เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่ชาวบ้านมีต่อกองทุนหมู่บ้าน และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

3. **กลุ่มผู้กู้เงิน** ของกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีจำนวน 54 คน เพื่อที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของผู้กู้

4. **คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน** ซึ่งจะมีหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน ซึ่งแต่ละคนได้รับมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความยุติธรรม ซึ่งก็จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจากคณะกรรมการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- **วิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative)** การวิเคราะห์จากแนวความคิดทฤษฎีและจัดกลุ่มข้อมูลหาความสัมพันธ์เชิงตรรกะเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงคุณภาพ

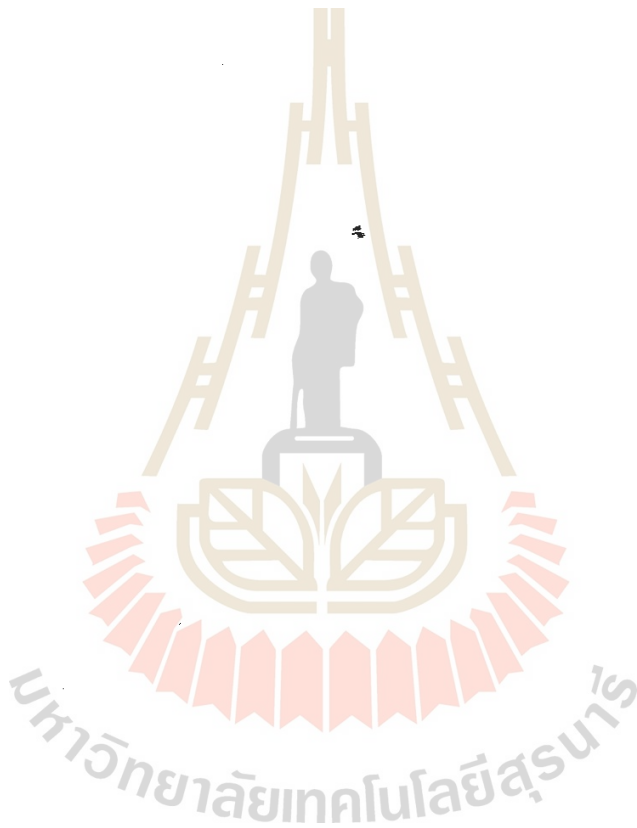
- **วิธีเชิงปริมาณ (Quantitative)** ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Disruptive) โดยใช้สถิติแบบง่ายได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) และการแจกแจงความถี่ในการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้รับทราบผลของการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ
3. ได้ทราบถึงศักยภาพของชุมชน ความเข้มแข็ง และเศรษฐกิจในชุมชน

4. ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระบบ ระเบียบ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

5. ทราบถึงทักษะ การมีส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาการเรียนรู้ ของชุมชน อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

กองทุนหมู่บ้านหนึ่งด้านบาทจะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยการบริหารจัดการที่ดี จากประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนที่ต้องมีความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน และที่สำคัญความสามัคคีคนในหมู่บ้านในชุมชนไม่ควรมองข้ามซึ่งประชาชนในหมู่บ้านต้องศึกษาและเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจในนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำ

เป็นแรงจูงใจ และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้จัดทำจะใช้แนวทางนโยบาย หลักการวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายก

รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 3 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานคณะกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางในการบริหารกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ผู้ช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางส่วน หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะ

กรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการให้นำ ข้อ 4 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางในการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินการกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างอิงระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และฉบับที่ 2 หมวด 5,6,7,8,9 กล่าวไว้

1. ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้อนุกรรมการอำเภอที่ได้รับมอบหมายได้ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

2. จัดให้มีการจัดเวทีประชาคม เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบเป็นคณบดีของหมู่บ้านเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดเพื่อเปิดเวทีประชาคม

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันให้คณะกรรมการด้วยกันเลือกกันเองเป็นประธาน รองประธาน เภรัณยูิก และเลขานุการ

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องมีคุณสมบัติ ตามวรรค 5 ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ไม่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานนุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิ์ที่เสียสิทธิ์ตามมาตรา 68 วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุน มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่ และหรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

5. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้

6. เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี ให้จับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด แล้วจัดให้มีการเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งแทนคณะกรรมการที่พ้นวาระ

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดังที่กล่าวมาข้างต้นนับว่ามีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบ

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามสภาพความจริงซึ่งจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุน ฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้ ตามแบบขอขึ้นทะเบียน ฯ (กทบข.2) ส่วนที่ 2 ข้อ 1,2,3 และแบบ กทบ.1

2. คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน ฯ (กทบข.2) ส่วนที่ข้อ 4.4 และแบบ กทบ.1

3. ความรู้/ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุน ฯ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 2 ข้อ 4 ส่วนที่ 5 ข้อ 1-5 และข้อ 10

4. ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน ฯ ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบข.2) ส่วนที่ 3 ข้อ 1,2 และข้อ 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

5. การมีส่วนร่วมในการจัดกองทุน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบข.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 1,2,3,5

6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 2 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากกองทุนแล้ว ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

เลขที่ 27 หมู่ที่ 9 ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30130
โทรศัพท์ 044 – 239106

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ
3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 - เป็นคนรู้จักสามัคคี
5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่
 - เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน ๆ

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากสั่งจะ และเงินรับฝาก
6. เงินค้ำหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังกะโล่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการของกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทนเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่ คณะกรรมการกองทุน
2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนง หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กร ชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการของกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
8. มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4
9. ขาดส่งเงินฝากสัจจะสะสมเกิน 3 เดือน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามวรรค 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 1 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 2 คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่ในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ 3 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 4 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 5 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากหรือเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ 6 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุน ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 7 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุเบี้ยหรือข้อบังคับที่กองทุน กำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กูรายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อ มีเหตุผลอันควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ความระมัดระวังที่กองทุนกำหนด

ข้อ 8 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านวังกะไต้ ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์ สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน ตามแบบ กทบ.01 โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน
2. ลักษณะโครงการจะต้องเป็น โครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด
3. วงเงินกู้ให้กับสมาชิกรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท กรณีที่มีการอนุมัติเงินกู้เกินกว่าสองหมื่นบาทคณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ ต้องไม่เกิน ห้าหมื่นบาท
4. การขอกู้เงินฉุกเฉินจะได้รายละเอียดไม่เกินสามพันบาท
5. สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
6. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท จะต้องทำสัญญาไว้กับกองทุน

7. ต้องให้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้
8. กรณีเงินกู้ถูกเงินให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว
9. การชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 1 ปี
10. การชำระคืนเงินกู้ถูกเงินพร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 120 วัน
11. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละสิบสองต่อปี
12. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถูกเงิน ร้อยละหนึ่งต่อเดือน
13. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละเจ็ดต่อปี
14. ค่าปรับในกรณีผิดสัญญาเงินกู้ ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวัน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Idcologicsand Modle) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน "การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน" และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์ และครอนบาค เข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมิน ที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ

1.1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formstive Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโครงการระยะต่อไป

1.1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

1.2 การประเมินไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรที่จะมีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การ

ประเมินโครงการมีประสิทธิภาพในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้น คือ การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินโครงการใด ๆ ที่ตัวชี้วัด เกณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้ สคริพเว่น ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริจาคโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง คำนึงถึงและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตร ซึ่งกำหนดศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งด้วย และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วน of กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวอีกทางหนึ่ง ซึ่งสรุปได้ว่า

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจันนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,889 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตในการบริหารจัดการซึ่งเป็นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องกับรูปแบบแผนงานที่วางในโครงการกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ข้อมูลต่าง ๆ ผลที่ได้จากโครงการจะต้องวัดได้ในเชิงปริมาณและหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผล นิยมใช้วัดในการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม **ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม**

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” **รูปแบบของการประเมินแบบ (CIPP Model)**

การประเมินแบบ (CIPP Model) เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุง กิจกรรม การวางแผนโครงการได้อย่างทันที่ และมีการประเมินรวมสรุปโครงการเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ **แบบจำลองจีประประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ**

1. การประเมินบริบท หรือ สภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และสอดคล้องกับความต้องการของสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

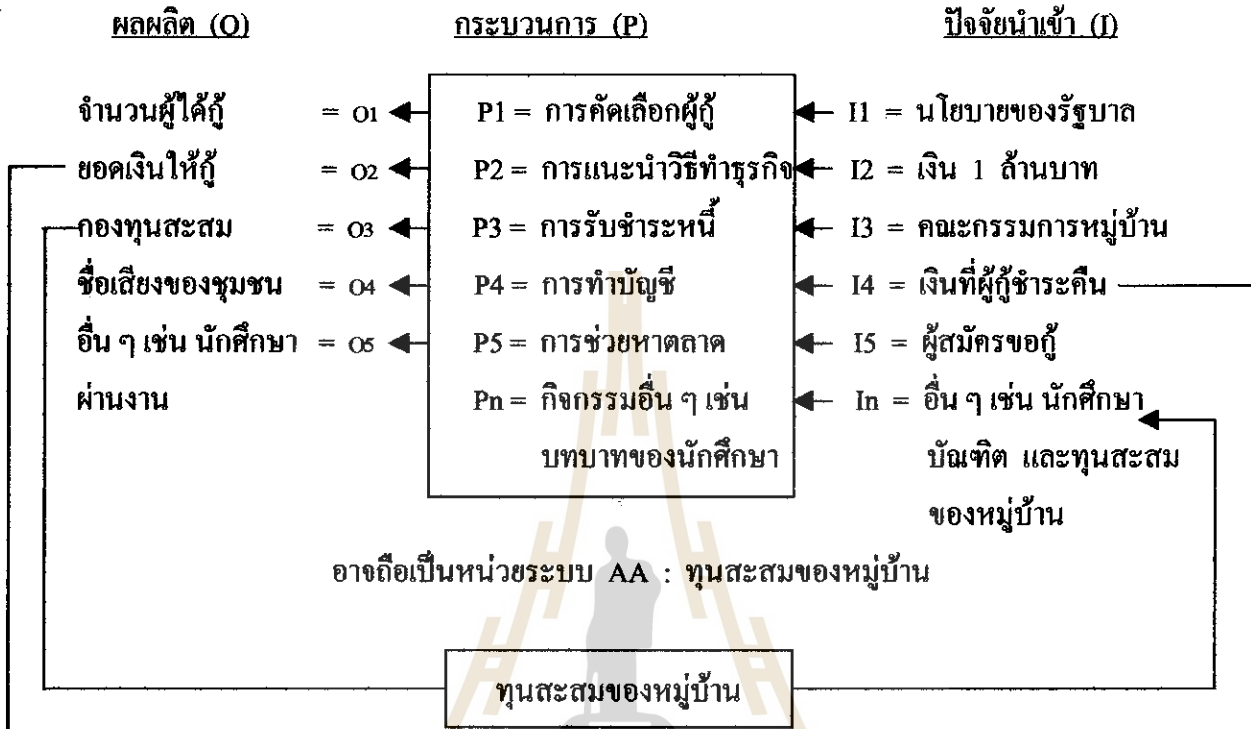
2.1 ความสามารถของหน่วยงาน หรือ ตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

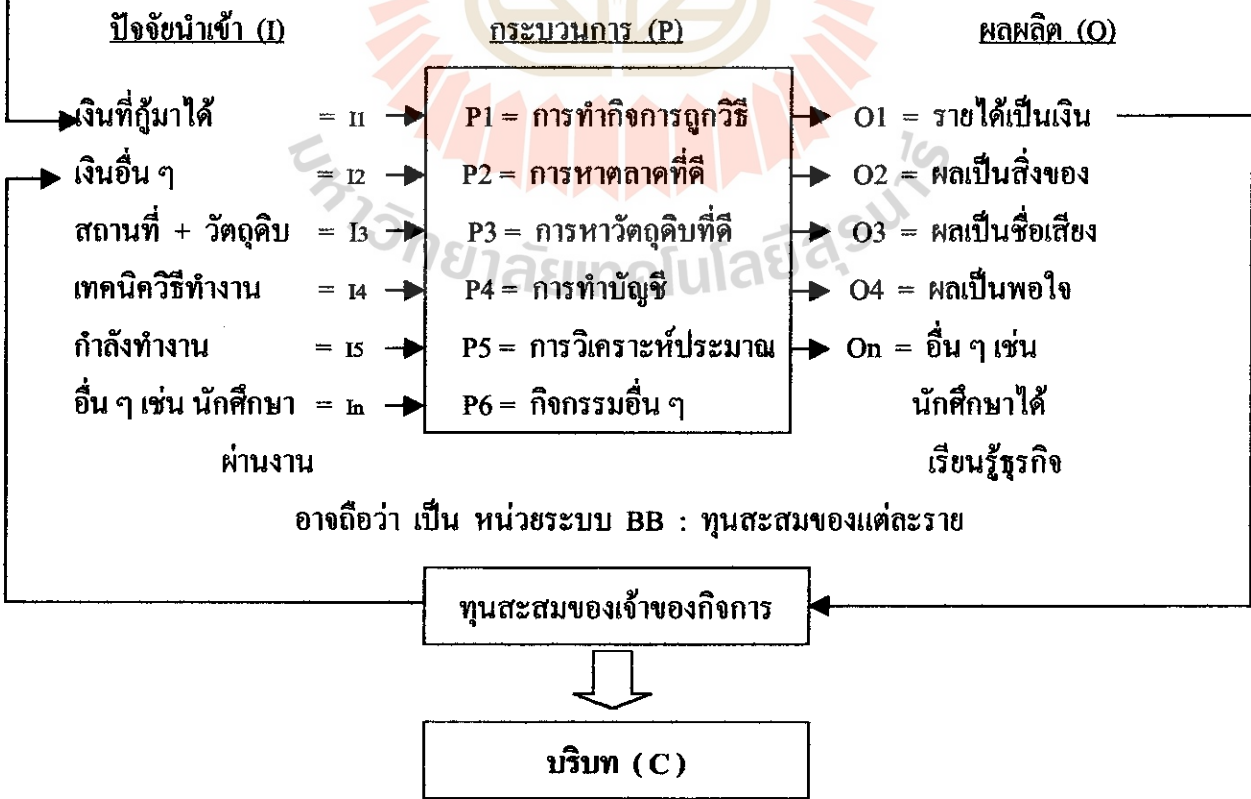
2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซิฟท์ โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย (B1.....Bn)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ในการศึกษานี้ คือ สมาชิก (ผู้กู้) กองทุน หมู่บ้านวังกะโล่ จำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Group) ได้จากการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan สมาชิก (ผู้กู้) กองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ จำนวน 63 คน ได้กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนจำนวน 54 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบ ซิปป์ โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบไปด้วย 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพศิลปะ, วัฒนธรรมท้องถิ่น และ ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
8. อื่น ๆ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การช่วยเหลือตลาด
- 3.6 การจัดสรรผลประโยชน์

4. ตัวชี้วัดผลผลิต ของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลผลิตโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ตัวแปร

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินที่ให้กู้
- 4.1.3 จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด
- 4.1.4 ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
- 4.2.2 จำนวนเงินฝากสั่งจะ (ความเคลื่อนไหว ณ เดือน สิงหาคม)
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพศิลป, วัฒนธรรม ท้องถิ่น และ ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม

1.3 บริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

2. ททรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้
4. หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้
5. อาชีพหลักของผู้กู้
6. รายได้ของครอบครัว
7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. **ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)** ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
- 2.4 ความรู้ และ ทักษะในการประกอบอาชีพ
- 2.5 จำนวนแรงงาน
- 2.6 วัสดุอุปกรณ์

3. **ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)** ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจกรรมถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. **ตัววัดผลผลิต (Product Indicator)** ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Direct Impact)

- 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
- 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิคที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้ที่มีภาระพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วย B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินที่ให้กับผู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อบรรยายความหมายข้อมูล โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มียอดกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลสัมฤทธิ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมฤทธิ์)

10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่ การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ต้องการประเมิน มีวิธีการดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มเป้าหมายทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นหลักที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ประเมินสามารถกำหนดคำถามได้อย่างยืดหยุ่นตามวุฒิภาวะของผู้ให้การประเมิน และตามสถานการณ์
3. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดโครงการ แผนการดำเนินงาน ข้อมูลบันทึกการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรอบข้อมูลที่ต้องการติดตามประเมินผล (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2)
4. การจัดเวทีประชาคม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 7-8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสมาชิกของกลุ่มเป้าหมายระหว่างการแสดงความคิดเห็น ที่จะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเก็บข้อมูลตามแบบ บร.1-12

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ตัวชี้วัดบริบท	1. บร.1	1. การสังเกต
	2. บร.2	2. การสัมภาษณ์
	3. บร.7	3. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร
	4. บร.11	4. การจัดเวทีประชาคม
	5. บร.12	

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	1. บร.3	1. การสัมภาษณ์
	2. บร.9	2. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ	1. บร.4	1. การสัมภาษณ์
	2. บร.5	2. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร
	3. บร.8	3. การจัดเวทีประชาคม
4. ตัวชี้วัดผลผลิต	1. บร.6	1. การสัมภาษณ์
	2. บร.4	
	3. บร.8	2. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร
	4. บร.10	3. การจัดเวทีประชาคม
	5. บร.11	
	6. บร.12	

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ โดยการรวบรวมข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิพพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการซึ่งมีขั้นตอน 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
- ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่
- ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

โดยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

การปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน

	2542	2543
ยอดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) (ร้อยละของสินเชื่ทั้งหมด)	38.88	17.91

ยอดหนี้ภาครัฐ

หนี้ในประเทศ (พันล้านบาท)	1,062.2	1,222.07
เป็นของรัฐบาล (พันล้านบาท)	642.3	740.935
หนีต่างประเทศ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	23.7	22.6
เป็นของรัฐบาล (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	9.3	9.6

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ฉบับที่ 34/2543

เรื่องการให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่กิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดวงเงินให้ความอนุเคราะห์แก่ SMEs ภายในวงเงินประมาณ 42,000 ล้านบาท ด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการผ่านธนาคารพาณิชย์บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม นั้น ณ สิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2543 รพท. ได้อนุมัติสินเชื่อแก่ SMEs ภาคการผลิตผ่านสถาบันการเงินดังกล่าวแล้วจำนวน 3,505 ราย รวมเป็นวงเงินทั้งสิ้น 15,747.6 ล้านบาท เทียบกับเมื่อสิ้นเดือน กุมภาพันธ์ 2542 ที่มีจำนวนเพียง 221 ราย วงเงินอนุมัติรวม 1,265.5 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ รพท. ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการให้ความอนุเคราะห์รวดเร็ว และสะดวกยิ่งขึ้นทั้งแก่ผู้ประกอบการและสถาบันการเงิน อาทิ การลดเอกสารที่จะต้องส่งให้ รพท. เป็นต้น ซึ่ง รพท. ได้ดำเนินการติดต่ออันมาตั้งแต่ปลายปี 2541 จนถึงปัจจุบันประเภทอุตสาหกรรมที่กิจการ SMEs ได้รับความช่วยเหลือมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลิตภัณฑอาหารและเครื่องคั้ม ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ (รายละเอียดตามตารางแนบ)

นอกจากนี้ รพท. ยังได้ให้ความอนุเคราะห์ SMEs ผ่านบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจำนวน 7,200 ล้านบาท ซึ่งขณะนี้บริษัทได้อนุมัติวงเงินให้กู้ยืมแก่ SMEs ครบวงเงินแล้ว โดยมี SMEs ได้รับความอนุเคราะห์ทั้งสิ้น 631 ราย และสำหรับปี 2543 รพท. ได้จัดสรรวงเงินใหม่ให้แก่บริษัทเพื่อให้กู้ยืมแก่ SMEs เพิ่มเติมอีกจำนวน 9,000 ล้านบาท

9 มีนาคม 2543

การอนุมัติให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่อุตสาหกรรมที่อยู่ในข่าย SMEs แยกตามกิจกรรมการผลิต ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543 จัดลำดับตามวงเงินที่อนุมัติ

กิจกรรม	จำนวน		วงเงิน (ล้านบาท)	
	รายการ	%	รายการ	%
ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องคั้ม	600	17.12	3,003.58	19.07
ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก	367	10.47	1,641.13	10.42
สิ่งทอ	219	6.25	1,403.24	8.91
โลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์	259	7.39	1,289.54	8.19
เครื่องเรือน การผลิตที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น	324	9.24	1,192.69	7.57

ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากแร่โลหะ	308	8.79	1,171.44	7.44
สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี	196	5.59	941.82	5.98
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อ ก ยกเว้นเครื่องเรือน	184	5.25	793.17	5.04
เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น	163	4.65	649.79	4.13
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	119	3.40	645.20	4.10
เครื่องแต่งกาย การตกแต่ง และการซ่อมสัชนสัตว์	196	5.59	598.49	3.80
เครื่องจักรกลและเครื่องมือไฟฟ้าที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น	104	2.97	476.10	3.02
ยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง	125	3.57	377.04	2.39
ฟอกหนังและตกแต่งหนัง	90	2.57	361.17	2.29
การทำเหมืองแร่อื่น และเหมืองหิน	57	1.63	331.40	2.10
โลหะขั้นมูลฐาน	27	0.77	171.01	1.09
สิ่งพิมพ์ การพิมพ์ และทำสำเนาสื่อบันทึก	40	1.14	148.58	0.94
เครื่องใช้สำนักงานและคอมพิวเตอร์	27	0.77	148.05	0.94
อุปกรณ์ขนส่งอื่นๆ	33	0.94	113.94	0.72
วิทยุ โทรทัศน์ และอุปกรณ์และเครื่องมือในการ คมนาคม	22	0.63	108.32	0.69
การนำกลับมาใช้ใหม่	19	0.54	85.82	0.54
เครื่องแพทย์ เครื่องมือเกี่ยวกับสายตา นาฬิกา	11	0.31	28.38	0.18
การจ่ายไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และน้ำร้อน	4	0.11	24.00	0.15
การวิจัยและพัฒนา	2	0.06	23.00	0.15
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	5	0.14	12.72	0.08
ถ่านหิน และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	4	0.11	7.98	0.05
รวม	3,505	100.00	15,747.6	100.0
			0	0

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

อัตราการแลกเปลี่ยน ค่าเงินบาทเฉลี่ยในเดือนมิถุนายนปรับตัวแข็งขึ้นต่อเนื่องจากการอ่อนตัวของค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ. และจากปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจไทยที่มีแนวโน้มดีขึ้น

ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2545 ค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ สหรัฐ. แข็งขึ้นร้อยละ 6.1 (เทียบกับต้นปี 2545) สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของค่าเงินภูมิภาค และแนวโน้มของตลาด เงินบาทแข็งค่าขึ้นมากกว่าดอลลาร์สิงคโปร์ (แข็งขึ้นร้อยละ 4.6) ดอลลาร์ไต้หวัน (แข็งขึ้นร้อยละ 4.7) และเปโซฟิลิปปินส์ (แข็งขึ้นร้อยละ 2.5) แต่น้อยกว่าการแข็งค่าของรูเปียนอินโดนีเซีย (แข็งขึ้นร้อยละ 19.1) และวอนเกาหลีใต้ (แข็งขึ้นร้อยละ 8.5) ธนาคารแห่งประเทศไทย 31 กรกฎาคม 2545

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน ประเทศไทยโดยสังเขป

	2542	2543
ประชากร (ล้านคน)	62.0	62.6
อยู่ในกำลังงาน (ล้านคน)	33.0	33.3
พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	513.115	513.115

เศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาปัจจุบัน (พันล้านบาท)	4,615	4,900
ด้านการผลิต (ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวม)		
หมวดอุตสาหกรรม)	32.6	33.4
หมวดเกษตร	9.7	9.1
ด้านรายจ่าย		
การบริโภคภาคเอกชน	56.4	57.6
การลงทุนภาคเอกชน	10.8	13.4
การใช้จ่ายภาครัฐ	20.6	20.3
การค้าระหว่างประเทศ	104.3	125.7

(มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการรวมมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ)

	2542	2543
เงินเพื่อ (ร้อยละ)	0.3	1.6

การค้าระหว่างประเทศ (พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. นอกจากระบุเป็นอย่างอื่น)

ดุลบัญชีเดินสะพัด	11.3	9.3
(ร้อยละของผลิตภัณฑ์รวม)	9.3	8.3
สินค้าออก	56.8	67.9

(เพิ่มขึ้นร้อยละจากปีก่อน)	7.4	19.6
สินค้าเข้า	47.8	62.4
(เพิ่มขึ้นร้อยละจากปีก่อน)	17.7	31.3
ดุลการชำระเงิน	4.6	-1.6
เงินสำรองทางการ	34.8	32.7
หนี้ต่างประเทศคงค้างทั้งสิ้น	95.6	80.3

การเงิน

ปริมาณเงิน M2a (พันล้านบาท)	5,182.5	5,297.0
อัตราดอกเบี้ยลูกค้ำขึ้นดี (ร้อยละ ต่อปี)	8.25 – 8.75	7.5 – 8.25
อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ (ร้อยละ ต่อปี)	4.00 – 4.25	3.5

1.1.5 ความต้อคร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ผลกระทบของความยากจนที่มีต่อเศรษฐกิจการเมืองไทย ส่วนใหญ่มีเช่นเดียวกับผลกระทบของการว่างงานและสภาพของรายได้ ทั้งนี้เพราะว่าการว่างงานและสภาพของรายได้เป็นทั้งมูลเหตุและผลกระทบของความยากจน

เมื่อพิจารณาในระดับระหว่างประเทศและระดับประเทศ ประเทศยากจนหรือด้อยพัฒนา เป็นประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรประเภททุน เทคโนโลยี และแรงงานที่มีฝีมือปัจจัยดังกล่าวจะทำให้เกิดความยากลำบากในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะแรกๆ ของการพัฒนาประเทศ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศพัฒนาแล้ว ความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจะประสบกับปัญหาอุปสรรคนานาประการ ทรัพยากรประเภททุน ซึ่งประเทศยากจนหรือด้อยพัฒนาขาดแคลนนั่นอาจแก้ปัญหาได้ โดยเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือเงินกู้ แต่ก็อาจทำให้เกิดภาระหนี้สินท่วมทับ ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจล้มเหลว ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนด เทคโนโลยีซึ่งประเทศด้อยพัฒนายังอยู่ในสภาพล้าหลัง อาจแก้ไขได้โดยการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น การลงทุนจากต่างประเทศ การทำสัญญาซื้อเทคโนโลยี หรือการจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษา แนะนำประเทศยากจนและล้าหลังทางเทคโนโลยีมักตกอยู่ในฐานะพึ่งพาเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรทัดระหว่างประเทศเป็นต้น ส่วนปัจจัยทางด้านแรงงานนั้น ประเทศยากจนหรือด้อยพัฒนาจะมีแรงงานด้อยฝีมือ ไร้ฝีมืออยู่อย่างเหลือเฟือ เนื่องจากประชากรได้เพิ่มขึ้นในอัตราสูง การพัฒนาฝีมือแรงงานซึ่งเป็นทรัพยากรทุนประเภทมนุษย์ (Human Capital) จะต้องใช้ระยะเวลาการลงทุนในระบบการศึกษา

ในระดับบุคคลแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผลกระทบของความยากจนที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ ความขาดแคลนในด้านต่างๆ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลหรือกลุ่มที่ยากจนต้องมีมาตรฐานการดำรงชีวิตต่ำกว่ามาตรฐานทั่วไปที่สมควร การขาดแคลนอาหารที่มีผลทำให้สุขภาพอนามัยไม่สมบูรณ์หรืออาจร้ายแรงถึงกับอดตาย การขาดแคลนอาหารและสิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจทำให้เป็นแรงงานที่ขาดคุณภาพไม่สามารถเป็นหน่วยการผลิตทางเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีของประเทศไทย ในชนบทที่ยากจน ผลกระทบของความยากจนแม้ไม่ถึงกับทำให้มีการขาดแคลนอาหารถึงระดับการอดตายก็ตาม แต่ครอบครัวที่ยากจนก็มักเป็นโรคเกี่ยวกับการขาดอาหาร เช่น โลหิตจาง การมีสุขภาพไม่สมบูรณ์และไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เป็นต้น เป็นอุปสรรคสืบเนื่องต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดังกล่าวแล้ว

ผลการกระทบของการยากจนต่อการไม่รู้หนังสือ และการได้รับการศึกษาค่ำ ซึ่งมีผลสืบเนื่องทำให้กลายเป็นบุคคลหรือกลุ่มซึ่งเป็นทรัพยากรประเภททุนที่คุณภาพต่ำนั้น จะเข้าใจได้ดีเมื่อพิจารณาวงจรครอบครัว กล่าวคือในครอบครัวซึ่งหัวหน้าครอบครัวผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องให้การศึกษาอบรมแก่บุตรเป็นครอบครัวที่ยากจน บุตรที่เกิดมามากไม่ได้รับการศึกษาอบรมเท่าที่ควร เนื่องจากหัวหน้าครอบครัวหรือบิดามารดาไม่มีความสามารถทางการเงินที่จะส่งเสียให้บุตร ได้รับการศึกษาเล่าเรียนที่ดี ได้ในระดับประถมศึกษา ซึ่งแม้ว่ารัฐจะจัดการศึกษาเป็นการให้เปล่าแก่ประชาชน เพราะถือว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่สำหรับครอบครัวที่ยากจนก็อาจไม่ได้รับการศึกษาระดับดังกล่าว เพราะการไม่มีเงินค่าพาหนะเพื่อเดินทางมาโรงเรียน ไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่มาโรงเรียน ไม่มีเงินเป็นค่าอาหารกลางวัน และไม่มีเงินเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียนต่างๆ เป็นต้น

ในกลุ่มประชากรที่ยากจนซึ่งได้แก่ ชาวนาชาวไร่ และผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรม เป็นต้น ความยากจนซึ่งแสดงออกมากในรูปของการมีมาตรฐานความเป็นอยู่ต่ำ การไม่มีงานทำ การได้รับการศึกษา การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพของตนเองและครอบครัว และการมีบทบาทส่วนร่วมทางการเมืองแต่เพียงการเป็นตัวประกอบ หรือเครื่องมือทางการเมืองของบุคคลในชนชั้นซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจดีกว่า เป็นต้น ทำให้ประชากรที่ยากจนเหล่านี้มีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน และตกอยู่ในสภาวะกดดันทางเศรษฐกิจการเมืองเช่นเดียวกัน แรงกดดันและการบีบบังคับจากสภาวะดังกล่าว เมื่อมีความรุนแรงมากขึ้นจะทำให้บุคคลเหล่านี้ มีความตระหนักถึงภาวะแห่งชนชั้น (Class Consciousness) รวมกันของตนเอง เกิดการรวมพลังเพื่อต่อสู้หรือต่อรองกับชนชั้นตรงข้าม ซึ่งได้แก่ชนชั้นของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองดังกล่าว และเหตุการณ์ของความขัดแย้งระหว่างชนชั้น (Class conflict) ดังกล่าวอาจมีผลสืบเนื่องทำให้เกิดความระส่ำระสายในระบบเศรษฐกิจ - การเมืองถึงขั้นการปฏิวัติ โดยชนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งยากจนดัง

กล่าวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจ – การเมืองในประเทศ เช่น กรณีการรวมตัวกันของชาวนา ชาวไร่ และกรรมกร เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดิน ทำนา ไร่ และค่าจ้างแรงงานที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองอย่างรวดเร็ว และเป็นการเปลี่ยนแปลงเป็นจุดๆ กระจายไปทั่วไปไม่สม่ำเสมอ เป็นผลให้คนในชนบทปรับตัวชีวิต วัฒนธรรม และความนึกคิดตามไม่ทัน จึงเกิดความขัดแย้งและปัญหาขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อกินเพื่อใช้ ฟังตัวเองได้เป็นส่วนใหญ่ มาเป็นเศรษฐกิจทุนนิยมแบบผลิตเพื่อขาย ต้องพึ่งพาการกู้ยืมและระบบตลาดมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตชาวชนบทเปลี่ยนจากความเป็นอยู่แบบง่ายๆ ฟังพาอาศัยกันได้ กลายมาเป็นวิถีชีวิต ที่ขึ้นอยู่กับการเงินและการบริโภคสินค้า ขึ้นอยู่กับการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อให้ได้กำไรหรือผลตอบแทนแบบตัวใครตัวมันมากขึ้น โดยที่คนชนบทไม่มีความพร้อมเท่ากับคนในเมือง เช่น คิดเลขทำบัญชีไม่เป็น ไม่มีหัวหน้าการค้า ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนการเงิน การลงทุน การออม การเก็งกำไร ทั้งนี้ทำให้คนชนบทอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ หรือไม่อาจปรับตัวเข้ากับชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมของคนในชนบทนั้นเป็นวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสภาพสังคมสมัยก่อน ซึ่งเคยอยู่กันอย่างสงบสุขในชุมชนเล็กๆ ที่พึ่งตนเองได้เป็นส่วนใหญ่ ทรัพยากรธรรมชาติมีค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ไม่ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันมาก และมีลักษณะข้อตรงเอื้อเพื่อเผื่อแผ่แบบพี่น้องกัน แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนไปเป็นแบบผลิตเพื่อขาย และประชากรเพิ่มมากขึ้น การแก่งแย่งแข่งขัน และการพยายามเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อผลิต ทำให้คนที่ใช้ชีวิตแบบสบายๆ เรื่อยๆ เฉื่อยๆ แบบเก่าหรือซื้อเงินไปต้องมีปัญหา ไม่สามารถที่จะปรับตัวชีวิตและการทำงาน ให้สามารถอยู่ในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพได้

นอกจากนั้น วัฒนธรรมและความเชื่อแบบดั้งเดิม หลายอย่างก็ได้กลายมาเป็นอุปสรรคในวิถีชีวิตสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะค่านึงถึงอรรถประโยชน์ ทางเศรษฐกิจอย่างเห็นเหตุเป็นผลมากขึ้น เช่น ความเชื่อในเรื่องข้อห้ามเกี่ยวกับอาหารสำหรับคนป่วย หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่ค่อยถูกต้อง ประเพณีงานฉลองที่ฟุ่มเฟือย การเชื่อเรื่องโชคละตา พรหมลิขิต การเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หวังพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การแห่นางแมวเพื่อขอฝน เป็นต้น ทำให้ชาวชนบทไม่เข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจการเมืองหรือไม่ สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองได้อย่างถูกต้อง

แต่ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมไม่ได้เกิดจากการที่คนชนบทปรับตัวเข้ากับชีวิตสมัยใหม่ไม่ทันเท่านั้น วัฒนธรรมสมัยใหม่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นทุนนิยมมากขึ้นก็เป็นตัวการสร้างปัญหาให้กับคนชนบทด้วยในขณะเดียวกัน การพัฒนาเศรษฐกิจแบบเน้นการค้ากำไรและหารายได้สูงสุด ทำให้ค่านิยมเปลี่ยนไปในทางเห็นแก่ได้ ต้องการความร่ำรวยและการบริโภคสินค้าบริการให้ได้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงจริยธรรมหรือศีลธรรม

สภาพการพัฒนาเช่นนี้ นำไปสู่การแข่งขันเพื่อหาเงินทุกวิถีทาง การโกงกัน ผิดสัญญา ทะเลาะวิวาทกัน การเอาเปรียบกัน การลักขโมย ปล้นชิงทรัพย์ ตลอดจนการฆ่ากัน เพราะขัดแย้งผลประโยชน์กันมีมากขึ้น การอพยพเข้าไปหางานในเมือง รวมทั้งการที่หญิงสาวจากชนบทต้องไปเป็นโสเภณี และพนักงานบริการมีมากขึ้น

การพัฒนาแบบทุนนิยมทำให้วัฒนธรรมที่มีการค้ากำไร การทำให้ทุกอย่างเป็นสินค้าเข้าไปทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมในชนบทมากขึ้น คนชนบทได้รับอิทธิพลการโฆษณา ผ่านวิทยุ โทรทัศน์สื่อต่างๆ จนมองเห็นว่า การพัฒนาทางวัตถุของคนในเมืองคือวัฒนธรรมที่เจริญกว่าวัฒนธรรมของตน เกิดการเลียนแบบทางการบริโภค การแต่งตัว การดูหนังฟังเพลง เลียนแบบคนในเมือง ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมืองถูกทอดทิ้ง คนชนบทจึงต้องพึ่งพาในเมือง ไม่ใช่เฉพาะทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังพึ่งพาทางการศึกษาและวัฒนธรรมด้วย

นอกจากนี้แล้ว สภาพความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและความคาดหวังที่ต้องการร่ำรวยขึ้นอันเป็นค่านิยมของสังคมสมัยใหม่ ซึ่งทำให้วิถีชีวิตต้องดิ้นรนแข่งขันมากขึ้นก็มีผลทำให้เกิดความตึงเครียด ความก้าวร้าวตลอดจนปัญหาครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การหาทางออกอย่างผิดๆ เช่น การติดเหล้า ยาเสพติด การพนัน โสเภณีศาสตร์ เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ทำให้ชนบทยังมีปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ปัญหาความยากจนในชนบทและสภาพค้ำควดพัฒนาของชนบทไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ทำให้ชาวชนบทโยกย้ายจากถิ่นฐานของตนสู่กรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพฯ ได้กลายเป็นเอกราชอันเป็นศูนย์กลางของความเจริญ และเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจการเมืองและเศรษฐกิจ สภาพการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ของการเปลี่ยนแปลงซึ่งสภาพชีวิต ความเป็นอยู่และความรู้สึกนึกคิดของชาวชนบท และประชากรในเขตเมืองหลวงภายใต้สภาวะแวดล้อมความขัดแย้งการแก่งแย่งแข่งขัน การชูตรีเคอาร์เคเอาเปรียบ ซึ่งนับวันจะมีแนวโน้มที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ทุกขณะดังจะได้เห็นระดับความรุนแรงของปัญหาสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม และปัญหาโสเภณี และปัญหายาเสพติด เป็นต้น ในขณะเดียวกันนี้ ประชาชนโดยทั่วไปในสังคมไทยก็ถูกรอบงำโดย

อิทธิพลของวัฒนธรรมทุนนิยมตะวันตกในด้านต่างๆ อาทิ การมีชีวิตที่ทันสมัยตามแบบตะวันตก และการเลียนแบบทางวัฒนธรรมตะวันตกในรูปของการหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ และฟุ่มเฟือยอีกด้วย

ปัญหาทางสังคมและการถูกรอกรงำโดยวัฒนธรรมทุนนิยมตะวันตกได้มีส่วนทำให้ศีลธรรม และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนไทยค่อยๆ เสื่อมลง ต่างก็พยายามมุ่งเอาเปรียบ กอบโกย และเบียดเบียนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ในรูปของเงินตราและอำนาจอิทธิพล สภาพการณ์ของความขัดแย้งในสังคมไทยนับวันจะมีมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบในทางลบ ต่อเสถียรภาพของสังคมไทยในที่สุด หากสภาพการเหล่านี้ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องหรือถึงแก่นของปัญหา

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้าน “วังกะโล่” นั้นเดิมทีแล้วชาวบ้านเรียกว่า “บ้านอิทาก” ที่ชาวบ้านเรียกอย่างนี้เพราะว่าเมื่อก่อนในหมู่บ้าน เป็นป่าดงดิบและมีหนองน้ำ เมื่อเวลาตอนเช้าๆ ตัวตึกจะขึ้นมาจากน้ำเยอะมาก ชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่าบ้านอิทาก และเป็นหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาใหม่ และยังไม่มียี่ชื่อหมู่บ้านเรียกกันอย่างเป็นทางการ ผู้นำหมู่บ้านจึงได้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่กับทางส่วนราชการให้ชื่อว่า “วังกะโล่” จนปัจจุบัน แต่ก็ยังมีชาวบ้านที่อยู่แต่ดั้งเดิมในหมู่บ้านเรียกว่าบ้านอิทากอยู่ ซึ่งชื่อหมู่บ้านวังกะโล่ ก็ยังไปสอดคล้องกับชื่อวัดวังกะโล่ของหมู่บ้าน 6 ด้วย ซึ่งหมู่บ้านวังกะโล่นี้ได้ก่อตั้งเริ่มเป็นหมู่บ้านในปี พ.ศ 2506 หรือประมาณ 39 ปีมาแล้ว

คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านได้แก่

ลุงกุล หรือ นายกุล เนียมตะกู อายุ 70 ปี และคนงานรับจ้างถางป่าอีก 5-6 คน ซึ่งลุงกุลพาเข้ามาด้วย ซึ่งมาจาก จ. อุบลฯ และจาก จ. ขอนแก่น เมื่อมารับจ้างถางป่าเสร็จก็ได้กลับคืนสู่ภูมิลำเนาของตัวเองไป บ้านเดิมของลุงกุลนั้น คือ บ้านคอนสถาน ตำบล ตะกู อำเภอ ปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

สาเหตุที่ลุงกุลอพยพมาจากบ้านเดิมนั้นเพราะต้องการมาหาที่ทำการเกษตรเพาะปลูกพืชไร่ต่างๆ และได้มีการชักชวนกันมาหาที่ทำการเกษตรและอยู่อาศัยกันเพิ่มขึ้น จนปัจจุบัน

1.2.1 สภาพปัจจุบัน

การคมนาคมในหมู่บ้านนั้นยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร เพราะสภาพถนนในหมู่บ้านเป็นลูกรังเวลามีรถสัญจรไปมา จะมีฝุ่นละอองสูงไปหมดแต่ก็มีบางจุดที่ลาดยางบ้างแล้ว ระยะทางก็ไกลจากตัวเมืองมาก ระยะเวลาในการเดินทางจากตัวเมือง อ.ปากช่อง เข้าหมู่บ้าน

ประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง จึงจะถึง และมีรถโดยสารประจำทางเข้าหมู่บ้าน เพียงเที่ยวเดียวเท่านั้น คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร เช่น ไร่ข้าวโพด อ้อย ถั่วเขียว

1. ด้านประชากร

หมู่บ้านวังกะโล่ ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือน 72 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 286 คน

ตารางที่ 1.1 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร

ลำดับ	ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	เพศ			
	- ชาย	148	51.74 %	
	- หญิง	138	48.25 %	
2	อายุ			
	1 วัน - 3 ปี	10	3.49 %	
	3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	20	6.99 %	
	6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	16	5.59 %	
	12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	31	10.83 %	
	15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	43	15.03 %	
	18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	90	31.46 %	
	50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	62	21.67 %	
	60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	14	4.89 %	
3	พิการ	3	1.04 %	
4	การประกอบอาชีพ (ทั้งหมู่บ้านมีจำนวน ครอบครัว 72 ครอบครัว			
	- ค้าขาย	8	2.79 %	
	- เกษตรกรรม	65	22.72%	
	- รับจ้าง	5	1.74 %	
5	ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและ ได้เอกสิทธิ์			
	จำนวน 1-5 ไร่	3	1.04 %	

ลำดับ	ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	จำนวน 6-10 ไร่	15	5.24 %	
	จำนวน 11-12 ไร่	17	5.94 %	
	จำนวน 21-50 ไร่	26	9.09 %	
	จำนวน 50 ไร่ ขึ้นไป	4	1.39 %	
6	สมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน			
	ระดับประถมศึกษา			
	ระดับมัธยมศึกษา	7	2.44 %	
	ระดับสูงกว่ามัธยม			
7	โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูจบการศึกษา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.34 %	
	ปริญญาตรี	11	3.84%	
	ปริญญาโท			
	ปริญญาเอก			
8	โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูสอนจบวิชาดังนี้			
	วิชาเอก ประถมศึกษา	3	1.04 %	
	วิชาเอก เทคโนโลยี	1	0.34 %	
	วิชาเอก วิทยาศาสตร์	1	0.34 %	
	วิชาเอก อุตสาหกรรมศิลป์	2	0.69 %	
	วิชาเอก บริหารการศึกษา	1	0.34 %	
	วิชาเอก เกษตรกรรม	1	0.34 %	
	วิชาเอก ภาษาไทย	1	0.34 %	
	วิชาเอก คณิตศาสตร์	1	0.34 %	
9	จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาลชั้น			
	ประถมและมัธยม			
	ชั้น อนุบาล 1	19	6.64 %	
	ชั้น อนุบาล 2	25	8.74 %	
	ชั้น ป. 1	26	9.09 %	
	ชั้น ป. 2	22	7.69 %	

ลำดับ	ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	ชั้น ป. 3	21	7.34 %	
	ชั้น ป. 4	19	6.64 %	
	ชั้น ป. 5	23	8.04 %	
	ชั้น ป. 6	16	5.59 %	
	ชั้น ม. 1	18	6.29 %	
	ชั้น ม. 2	22	7.69 %	
	ชั้น ม. 3	25	8.74 %	
	ชั้น ม. 4			
	ชั้น ม. 5			
	ชั้น ม. 6			

2. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านวังกะโล๊ะมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,503 ไร่ แบ่งเป็นส่วนพื้นที่สวน 280 ไร่ คิดเป็น % 11.18 %

สิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่หมู่บ้านยังคงมีป่าไม้บ้างเป็นบางส่วน และมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และเพื่อการบริโภค ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำคั้น	5	✓	
สระน้ำ	5	✓	
บ่อบาดาล	3	✓	
ฝายกั้นน้ำ	3	✓	
คลองน้ำ	1	✓	✓
ห้วย	2	✓	
แม่น้ำ	1	✓	

แหล่งน้ำที่ปรากฏตามตาราง ปัจจุบันไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เท่าใดนักเพราะขาดชลประทานที่ดี ในการส่งน้ำไปยังพื้นที่ทำการเกษตรอย่างทั่วถึง ทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรไม่เต็มที่เท่าใดนัก

3. ด้านเศรษฐกิจ

1. มีร้านค้า 8 ร้าน
2. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ดังนี้

- วัว 3 ตัว
- เป็ด 42 ตัว
- ไก่ 530 ตัว

3. ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ

- สวนผลไม้ 54 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 448,000 บาทต่อปี
- ไร่ข้าวโพด 65 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 3,250,000 บาทต่อปี
- ไร่มันสำปะหลัง 1 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 180,000 บาทต่อปี
- ไร่ถั่วเขียว 50 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 1,000,000 บาทต่อปี
- สวนผัก 2 ครอบครั้ว ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 101,000 บาทต่อปี

4. ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น จำนวน 14 คน จาก 10 ครอบครั้ว โดยมีรายได้รวมทั้งหมคประมาณปีละ 345,000 บาท หรือประมาณ 42,280 ต่อคน ต่อปี

4. ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านวังกะโล่ มีวัดประจำหมู่บ้านอยู่ 1 แห่ง ชื่อวัดวังพิกุลทอง มีพระสงฆ์ประจำวัด 2 รูป สมาชิกประจำหมู่บ้านใช้ภาษาพื้นบ้านทางภาคกลาง และทางภาคอีสานตอนล่าง

5. ผู้นำ ผู้รู้ ในหมู่บ้าน

1. นาย ยงยุทธ ดำรงค์รักษ์ ผู้ใหญ่บ้านวังกะโล่และประธานกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านวังกะโล่
2. นาย ประสาน หมอกโคกสูง ประธานกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบบริหารจัดการและนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และมีการประชุมเสวนาในหมู่บ้าน พบว่าชาวบ้านมีความรู้ที่พอใจกับโครงการ 1 ล้านบาท ของรัฐบาลและมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเอง แก้ไขปัญหาาร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพ พัฒนาและบริหารจัดการเงินกองทุน โดยใช้เงินกองทุน 1 ล้านบาทเป็นตัวช่วยในการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน

2. เงิน 1 ล้านบาท

ปัจจุบันสมาชิกกองทุนได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาด้านอาชีพโดยการเพิ่มทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว สร้างโอกาสให้กับผู้ที่เริ่มจะประกอบอาชีพใหม่ อีกทั้งยังส่งผลถึงยอดเงินกองทุนให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากสมาชิกผู้กู้ และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้านวังกะโล่ ทั้งหมด 15 คน ผู้ชาย 8 คน หญิง 7 คน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการมีความพร้อมเพียง การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างยุติธรรม สมเหตุสมผล

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

การคัดเลือกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

ชาวบ้านที่กู้เงินไปส่วนใหญ่จะนำไปเป็นทุนเพิ่มเติมในการทำไร่ ไม่ว่าจะเป็นไร่ข้าวโพด ถั่วเขียว เพราะเป็นอาชีพที่ชาวบ้านบอกว่าทำมานานแล้วและมีประสบการณ์มานาน แต่ก็มีบางส่วนที่นำเงินไปลงทุนอย่างอื่นนอกเหนือจากการทำไร่ เช่น ซื้อวัว

3. การรับชำระหนี้

การรับชำระหนี้ของกองทุนได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวด 7 ข้อ 35 และข้อ 36 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. การทำบัญชี

การทำบัญชีของหมู่บ้านวังกะโล่นั้นได้รับการอบรมจากบุคคลในหน่วยงานของรัฐมาบ้างแล้ว ก็ไม่มีปัญหาอะไร ก็จะให้ผู้มีความรู้ความสามารถรับผิดชอบในหน้าที่ตรงนี้ไป

5. การช่วยหาค่าขาด

ลักษณะการประกอบธุรกิจของหมู่บ้านวังกะโล่จะเป็นแบบครอบครัว และทำในบ้านตนเองการหาค่าขาดรองรับผลผลิตก็จะต้องหาเองโดยเลือกจากพ่อค้าคนกลางที่เป็นผู้มาติดต่อขอซื้อผลผลิตโดยที่กองทุนและหน่วยงานต่าง ๆ มิได้เข้ามาช่วยหาค่าขาดเพื่อรองรับผลผลิตที่เกิดจากการประกอบอาชีพตามธุรกิจที่ขอกู้แต่อย่างใด

2.1.3 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง

เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่ต้องการเงินกู้จำนวน 54 ราย คิดเป็น 85.7 % จากทั้งหมด 63 ราย โดยยอดขอกู้ ณ วันที่ 25 ก.พ. 2545 มีจำนวน 898,000 บาท

2. ผลกระทบโดยตรง

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเงินกู้จำนวน 54 ราย เป็นเงิน 898,000 บาท ได้รับการอนุมัติให้ได้รับเงินกู้ในวันที่ 26 ก.พ. 2545 คิดเป็น 85.7 % ของผู้ที่ต้องการกู้เงิน

- จำนวนเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน ปัจจุบัน ณ วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2545 มียอดเงินฝาก 19,000 และจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกเดือน

- การขายกิจการของผู้กู้ ปัจจุบันยังไม่มีการขายกิจการเพราะเป็นช่วงเริ่มแรกของการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ

3. ผลกระทบทางอ้อม

- โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เป็นโครงการที่ทำให้หมู่บ้านต้องบริหารงานกันเองตั้งนั้นเพื่อความรับผิดชอบต่อเงิน 1 ล้านบาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้คงอยู่ต่อไป เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในกิจการที่ตนดำเนินการอยู่แล้วคิดเป็น 100 %

2. ผู้กู้มีสถานที่สำหรับประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้วโดยไม่ต้องไปเช่าที่เพื่อการเกษตรคิดเป็น 100 %
3. ผู้กู้จำนวน 54 ราย มีหนี้สิน
4. ผู้กู้จำนวน 54 ราย มีหนี้สินนอกระบบ
5. อาชีพหลักของผู้กู้
 - เกษตรกรรม 46 ราย คิดเป็น 16.08 % ของทั้งหมด
 - ค้าขาย 2 ราย คิดเป็น 1.70 % ของทั้งหมด
 - เลี้ยงสัตว์ 6 ราย คิดเป็น 2.09 % ของทั้งหมด
6. รายได้ของครอบครัวผู้กู้มีรายได้อยู่ประมาณ

5,101 - 10,000 บาท	5 ราย	คิดเป็น 1.74 %	ของทั้งหมด
10,001 - 20,000 บาท	10 ราย	คิดเป็น 3.49 %	ของทั้งหมด
20,001 - 30,000 บาท	13 ราย	คิดเป็น 4.54 %	ของทั้งหมด
30,001 - 50,000 บาท	14 ราย	คิดเป็น 4.89 %	ของทั้งหมด
50,001 - 100,000 บาท	12 ราย	คิดเป็น 4.19 %	ของทั้งหมด

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- สมาชิกผู้กู้นำเงินที่กู้มาได้ รวบรวมทุนเดิมที่มีอยู่แล้วนำไปลงทุนทำกิจกรรมตามที่ผู้กู้โดยส่วนใหญ่ ไม่นิยมกู้เงินนอกระบบมาลงทุนเพิ่มเพราะมีข้อจำกัดมากมายเช่น ดอกเบี้ยสูง หลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นบ้านและที่ดินซึ่งมีความเสี่ยงสูง
 - การประกอบกิจกรรมผู้กู้ทั้งหมดมีพื้นที่ สถานที่เดิมอยู่แล้วแต่ขาดวัตถุดิบ เช่น เมล็ดพันธ์ุ ยา หรือสารเคมีที่จำเป็น ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้ต้องสั่งซื้อจากภายนอกหมู่บ้าน
 - การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ทั้งหมดได้กู้เงินไปประกอบกิจกรรมเดิมที่ตนเคยทำอยู่แล้วจึงมีประสพการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี ด้านแรงงาน ส่วนใหญ่ผู้กู้จะใช้แรงงาน ภายในครอบครัว และมี 7 รายที่ต้องจ้างแรงงานเพื่อประกอบกิจกรรม คิดเป็น 9.7 % ที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น และใช้คนงานประมาณ 24 คน คิดเป็น 44.4 % ของจำนวนประชากรในหมู่บ้านมีรายได้จากการจ้างงานเป็นผลมาจากเงินกองทุนหมู่บ้าน

2.2.3 ผลประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- สมาชิกผู้กู้ได้มีการประกอบกิจกรรมอย่างถูกวิธี เพราะมีความชำนาญในกิจกรรมที่ตนดำเนินการอยู่เป็นอย่างดี
- ตลาดของผู้กู้จะเป็นพ่อค้าคนกลางซึ่งจะมารับซื้อผลผลิตในพื้นที่โดย

- การสรรหาวัตถุดิบเพื่อประกอบกิจกรรมของผู้กู้ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ยา รักษาโรค สารเคมีต่าง ๆ ผู้กู้ได้ทำการจัดซื้อจากภายนอกหมู่บ้าน ทั้งหมด 54 ราย
- ผู้กู้ได้มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นทางการ แต่ใช้วิธีการบันทึก ตัวเลข อย่างคร่าว ๆ เพื่อเปรียบเทียบรายได้ออกค่าใช้จ่ายในการลงทุน ว่าการประกอบกิจกรรมมีรายได้ หรือผลขาดทุน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตเพิ่มขึ้น ของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง

- ผู้กู้มีรายได้จากผลผลิตเพิ่มขึ้น เพราะมีทุนเพิ่มขึ้น

2. ผลกระทบโดยตรง

- ผู้กู้ได้มีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการทำงานให้ดีขึ้นเพราะมีข้อจำกัดอยู่ ที่ว่าต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อผลตอบแทนที่สูงและจะได้มีเงินชำระหนี้กองทุน

3. ผลกระทบทางอ้อม

- การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ทำให้มีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มทำไร่ กลุ่มเลี้ยงสัตว์
- ผู้กู้มีรายได้เลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวอย่างพอเพียง
- มีแรงงานบางคนที่กลับคืนถิ่นเพื่อมาช่วยครอบครัวประกอบกิจกรรมตามโครงการที่ขอู้ หลังจากที่ได้ไปขายแรงงานในต่างจังหวัด

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกรกรรมประเภทสวนผลไม้ ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และอาชีพค้าขาย สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเกษตรกรกรรมประเภทสวนผลไม้ (มะขามหวานนอกฤดู)

ปัจจัยนำเข้าที่มีได้แก่ สภาพคินดี ต้นสมบูรณ์ แหล่งน้ำเพียงพอ ยา กำจัดแมลงและเชื้อราในบริเวณที่เพียงพอ

กระบวนการที่ตีได้แก่

1. การเตรียมหาอุปกรณ์ เช่น เครื่องสูบน้ำ ยา สารเคมี ปุ๋ย และทำการบันทึกรายจ่าย
2. เตรียมความพร้อมของต้นโดยการใส่ปุ๋ย และรดน้ำอาทิตย์ละ 1 ครั้ง
3. ใช้สารเคมี ในการทำผลผลิตนอกฤดู

4. ดูแลโรค และแมลงเป็นอย่างดีจนกว่าจะได้ผลผลิตรวมไปถึงการบำรุงรักษาต้นไม้
5. เตรียมหาตลาดโดยการอาศัยพ่อค้าคนกลาง หรือหาแหล่งในการส่งผลผลิตเพื่อจำหน่ายต่อไป
6. เปรียบเทียบรายจ่ายกับรายได้ที่ได้รับ ว่าผลของการประกอบกิจกรรมประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

3.2 อาชีพเกษตรกรรมประเภททำไร่ข้าวโพด

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เมล็ดพันธุ์ สมบูรณ์ สภาพดินดี แหล่งน้ำเพียงพอ ยากำจัดแมลงและเชื้อราในปริมาณที่เพียงพอ

กระบวนการที่ดีได้แก่

1. เตรียมอุปกรณ์ พร้อมบันทึกรายจ่าย
2. เตรียมดินในการเพาะปลูกและเมล็ดพันธุ์
3. ปฏิบัติการพร้อมดูแลรักษาแมลง
4. ติดต่อหาตลาด เพื่อจำหน่ายผลผลิต
5. สรุปผลของกิจกรรมโดยการเปรียบเทียบรายได้อับรายจ่าย เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

3.3 อาชีพเกษตรกรรมประเภทเลี้ยงสัตว์

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ โรงเรือนที่แข็งแรง ระบบสาธารณสุขประโภค อาหาร ยา พันธุ์สัตว์ที่สมบูรณ์ กระบวนการที่ดีได้แก่

1. เตรียมโรงเรือน และระบบสาธารณสุขประโภค
2. จัดซื้อพันธุ์สัตว์ อาหาร ยา รักษาโรค
3. ดูแลอย่างถูกวิธี
4. เตรียมตลาดรองรับ
5. สรุปผลของกิจกรรมโดยการเปรียบเทียบรายได้อับรายจ่ายเพื่อนำไปปรับปรุงดำเนินงานครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ สัตว์ที่จำหน่ายต้องสมบูรณ์แข็งแรงไม่เป็นโรคติดต่อ ปริมาณที่จำหน่าย ควรจำหน่ายเป็นรุ่น ๆ เพื่อจะได้มีรายได้หมุนเวียนตลอด

3.4 อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ แหล่งลูกค้า ความต้องการบริโภคสินค้า สินค้าที่ดีมีคุณภาพ การบริการที่ดี เงินทุนหมุนเวียน

การบริการที่ดี ได้แก่

1. การบันทึกบัญชีในการซื้อสินค้า
2. การควบคุมสินค้า (การจัดเก็บและการตรวจนับสินค้า)
3. การจำหน่าย พร้อมบริการที่ดี
4. การคำนวณผลกำไร ขาดทุน

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

- การมีอยู่มีกินที่สามารถตอบสนองความต้องการ ด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค
- ความสามัคคีในการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือจนเจือระหว่างกลุ่มอาชีพ
- มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์
- การรวมกลุ่มทำให้ต้องมีการประชุมประจำเดือน และการประชุมประจำเดือนจะส่งผลให้ สมาชิกไว้ใจและชาวบ้านที่ไว้วางใจจะสมัครสมาชิกเพิ่ม ถือว่าเป็นความเข้มแข็งของกลุ่มประการหนึ่ง
- การรายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมทำให้สมาชิกสามารถตรวจสอบความถูกต้องโปร่งใสด้วย
- ได้ผู้นำกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์ ที่เกิดขึ้นจากความไว้วางใจในการรวมกลุ่ม
- ได้ศึกษา ความรู้ในการประกอบอาชีพในกลุ่มผู้กู้เงินด้วยตนเอง

4.2 บัณฑิตมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ

4.3 รัฐบาลได้ข้อมูลที่แท้จริง เปรียบเหมือนทุนทางข้อมูลในระยะยาว

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ พบว่า

- ประชาชนในหมู่บ้าน มีความพร้อม ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม
- ความพร้อมของระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนนี้สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างเงินกองทุน 1 ล้านบาท และเงินฝากออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- สมาชิกมีการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาอาชีพให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

- สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้มีอำนาจในการรับ จ่าย มากขึ้น เป็นเหตุผลที่ทำให้มีการหมุนเวียนของเงิน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- ความสามัคคี ความตั้งใจจริง
- ความมั่นคงทางการทำงานของกลุ่ม
- การพัฒนาทางเทคโนโลยี
- ความต้องการในสินค้าและบริการ

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- ความอิจฉาริษยา กลัวผู้อื่นได้ดี
- การฝากเงินมักจะรายเดือน ไม่ตรงตามกำหนดซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์ไม่แข็งแรง
- ความท้อแท้ในการประกอบอาชีพอันเนื่องมาจากฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง สภาพอินเทอร์เน็ตขาดแหล่งน้ำ

5.3 การจัดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ปัจจุบันหมู่บ้านวังกะโล่ได้ทดลองตั้งกลุ่มขึ้นมาเรียกว่า “กลุ่มฉาบฉวย” โดยใช้แบบแผนวิธีการในการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งเรียนแบบมาจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท และปัจจุบันในการประชุมหมู่บ้านทุกครั้ง ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ให้สมาชิกได้ทราบโดยทั่วกันซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามความจริง พร้อมทั้งจะให้สมาชิกตรวจสอบได้ตลอดเวลา ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนอีกทางหนึ่ง

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กำหนด

- มีการรวมกลุ่มอาชีพ องค์กร
- เศรษฐกิจระดับฐานรากดีขึ้น
- มีการพึ่งตนเอง
- ความสามัคคีในชุมชน
- กระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของสมาชิกหมู่บ้านวังกะโล่

- ชุมชนเข้มแข็งได้จะต้องมีการประชุมเป็นประจำ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม
- การมีครอบครัวอบอุ่นมีผู้มีกิน
- มีความสามัคคี มีคุณธรรม
- แต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ
- มีความโปร่งใส
- มีความเสียสละของผู้นำ และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่น
- สมาชิกทุกคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น
- การหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปอภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน วงกะโล่ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านวงกะโล่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 72 ครัวเรือน สภาวะของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับการจัดตั้งเมื่อ วันที่ 26 มิถุนายน 2544 ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีของหมู่บ้านเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 63 คน แต่ทำการกู้จริง 54 คน มีการปล่อยให้กู้ 2 งวด ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 จำนวน 47 คน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2545 กู้เพิ่มอีก 7 คน รวมยอดผู้กู้ทั้งหมด 54 คน รวมเป็นเงินของผู้กู้ 898,000 บาท ยอดเงินกู้ปัจจุบันยังคงเหลืออยู่ 102,000 บาท แต่ยังไม่ได้มีการปล่อยเงินกู้ฉุกเฉิน การคิดดอกเบี้ยก็ 12 % ต่อปี

2. สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านวงกะโล่นั้นได้นำเงินจากการกู้เงินไปลงทุนเพิ่มเติมจากเดิมที่ได้อยู่ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพจากการทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย หรือแม้แต่การนำเงินทุนเหล่านี้มาพัฒนาอาชีพของตัวเอง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานคนในชุมชนมีอาชีพเพิ่มขึ้น การย้ายถิ่นฐานไปหาที่ทำงานจากที่อื่นลดน้อยลง คนในครอบครัวอยู่กันอย่างพร้อมเพียงกัน มีกิจกรรมทำร่วมกันมากขึ้นของคนในชุมชน เช่น ร่วมกันเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ศักยภาพของคนในชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นไปอย่างยั่งยืน เพื่อเศรษฐกิจและความสมบูรณ์ ทรัพยากรของท้องถิ่น และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพที่จะพัฒนาประเทศในอนาคตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ผลการประเมินระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) กองทุนหมู่บ้านวงกะโล่มีระเบียบกองทุนซึ่งใช้เป็นแนวทางการบริหารงานและปฏิบัติงานในกรณีต่อไปนี้

1. การจัดตั้งกองทุน

2. การคัดเลือกคณะกรรมการ
3. การสมัครสมาชิก
4. การคัดเลือกผู้กู้ และยอดเงินให้กู้
5. การคิดอัตราดอกเบี้ย และการชำระหนี้

2) การแนะนำส่งเสริมผู้กู้ สมาชิกภายในหมู่บ้านได้รับการแนะนำ

การประกอบอาชีพตามวิธีแผนใหม่ของพัฒนาการอำเภอปากช่อง และดำเนินงานตามแบบแผน ทฤษฎีที่ว่าด้วย เศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ผลการประเมินระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย

1. สมาชิกผู้กู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอกู้
2. สมาชิกได้มีการพัฒนาเทคนิควิธีการทำงานโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. สมาชิกสามารถจัดหาวัตถุดิบที่ดีขึ้นกว่าเดิมเพราะมีทุนเพียงพอ
4. สมาชิกสามารถชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้กับกองทุนได้

3.3 ผลการประเมิน เทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้แต่ละราย

1. สมาชิกได้มีการศึกษาหาความรู้ในการประกอบธุรกิจระหว่างผู้กู้ด้วยกันอันเป็นผลมาจากการจัดประชุมเสวนากลุ่มเป็นประจำ
2. สมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต ส่งผลให้มีอำนาจการต่อรองเพิ่มมากขึ้น
3. สมาชิกมีการพัฒนาปรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน กองทุนหมู่บ้าน วังกะโล่ มีการดำเนินการปล่อยเงินกู้มาแล้ว 2 ครั้ง อยู่ระหว่างการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของผู้กู้ มีแนวโน้มที่สมาชิกผู้กู้จะสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมด และจะส่งผลให้เงินกองทุนยังอยู่และทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบการรักษากองทุน กองทุนชุมชนบ้านวังกะโล่ ยังจัดโครงสร้างองค์กรไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบยังไม่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยน ความรู้อย่างสม่ำเสมอ จากการจัดประชุมเสวนาสามารถสรุปได้ว่า สมาชิกสามารถพึ่งตนเองได้บางส่วน

วัตถุประสงค์อันดับ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีแนวโน้มที่จะจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มเลี้ยงสุกร เพิ่มขึ้นอีก

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกในหมู่บ้านวังกะโล่ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพากันและกันเป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดความซื่อสัตย์ และความโปร่งใสในระดับผู้นำของกลุ่ม

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1.1 ปัจจัยด้านบวก

- ความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้านและความตั้งใจในการประกอบกิจกรรม เพื่อจะได้ผลสำเร็จและได้รับผลตอบแทนที่สูง
- สมาชิกได้มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นซึ่งส่งผลให้มีการลดต้นทุนการผลิต
- ความต้องการในสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นที่ดีและทำให้สมาชิกปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ
- ความมั่นคงของกลุ่ม เพื่อที่กลุ่มจะได้ประสบความสำเร็จ

1.2 ปัจจัยด้านลบ

- การเป็นหนี้สินธนาคารและนายทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง
- ทรัพยากรธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย เช่น น้ำ ดิน
- สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ฝนไม่ตกตามฤดูกาล
- การรวมเงินของกลุ่มยังไม่แข็งแรง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

- 1) ควรมีการชี้ระยะเวลาการชำระคืนหนี้เงินกู้ โดยพิจารณาตามลักษณะอาชีพ และวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน
- 2) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่แน่นอน โดยการอนุมัติเงินกู้เกินกว่าปกติ

- 3) ควรมีการจัดทะเบียนกองทุนเน้นตัวบุคคลเพื่อรองรับปัญหาภายนอกหน้าในการฟ้องร้องการชำระหนี้ตามกฎหมาย

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยการทำเอกสารหลักฐานแสดงบอกตัวเลขในที่ประชุม
- 2) ควรมีการทำผังงานหรือสายงาน เพื่อแบ่งอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนให้ชัดเจน เพื่อกรรมการกองทุนจะได้เรียนรู้งานร่วมกัน
- 3) การปล่อยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านวังกะโล่ ควรมีการปล่อยเงินกู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับฤดูกาลทางการผลิต ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ การนำเงินไปหมุนก่อนฤดูกาลทำงานช่วยทำให้เกิดความเสี่ยงในการได้เงินกลับคืนมาประกอบกิจกรรมตามโครงการที่ขอกู้ , สามารถชำระหนี้คืนกองทุนได้เพราะดำเนินงานจนสิ้นสุดระยะเวลา 1 ปี

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของผู้กู้

- 1) ผู้กู้ควรมีการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของโครงการ เพื่อทราบตัวเลขที่แท้จริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข ปัญหาการประกอบกิจกรรมของผู้กู้
- 2) การทำกิจกรรมของผู้กู้ ควรทำในสถานะหมุนเวียน เช่น การเลี้ยงสัตว์ จะทำการซื้อพันธุ์สัตว์จำนวน 3 รุ่น คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนไม่ขาดตอนจากการขายพันธุ์สัตว์ตามขนาดรุ่น
- 3) ผู้กู้ควรจะมีการศึกษาเศรษฐกิจหรือตลาดไว้บ้างเพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการนำเงินกู้มาประกอบอาชีพ หรือลงทุนทำอะไรสักอย่างหนึ่ง

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

- 1) นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับรู้ และปฏิบัติได้จริงมาบอกหรือแนะนำกับผู้ที่ยังไม่มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์พอ
- 2) ต้องมีการเสนอแนะหรือหาแนวทางป้องกันแก้ไขที่อาจเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ
- 3) ต้องมีข้อมูลที่เป็นจริง สามารถศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ได้ ไม่ตลาดเคลื่อนและพิสูจน์ได้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุ สภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนการพิมพ์จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติ ยั่งยืน. ขอนแก่น.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2544. คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศน์หลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการตาม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ ครั้งที่ 1. ม.ป.ท. : พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทศทองการพิมพ์.
- เกศินี และคณะ. 2537. เศรษฐกิจกับการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. หน่วยที่ 8 – 15. ม.ป.ท. : สำนัก พิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เฉลียว และคณะ. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ณัฐพร เพ็ญกุล. 2539. “การประเมินผลโครงการเกษตรก้าวหน้าในเขตปฏิรูปที่ดิน บ้านห้วยเตย ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (an evaluation of the progressive farmers on the land reform project, ban toei, tambon thapra, khonkaen)”, โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ภายิต ผลเจริญ. 2539. “การประเมินผลโครงการพัฒนาชุมชน: กรณีโครงการพัฒนาเด็กและครอบครัวในชนบท องค์การ อีกอล ของฟรอนเทียร์ จังหวัดบุรีรัมย์ (an evaluation of a community development programme : a case of the early childhood and family

education project of ecoles sans frontieres organizaation, changwat buriram)",
โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

